

Motion

1977/78:1112

av Åke Wictorsson m. fl.
om åtgärder mot allergisjukdomar

Kamp mot allergierna!

Allergi betyder förändrat reaktionssätt. De allergiska sjukdomssymtomen förklaras av att den allergiske i sitt blod, i slemhinnor och hud har en faktor som kallas antikropp och som reagerar mot något ämne som kommer in i kroppen. Man säger att personen i fråga är överkänslig – allergisk – för detta ämne.

Det utifrån kommande ämnet, allergenet, kan komma in i kroppen på olika vägar. Ögats bindhinna, andningsvägarna, mag-tarmkanalen, huden, urin-vägarna och hjärnan är sådana vägar. Ämnen som kan förorsaka allergiska reaktioner är husdamm, frömjöl, mjäll eller hår från husdjur, mögel, ägg, mjölk, fisk, skaldjur, bär, läkemedel, nickel, krom, formalin, terpentin, hudkräm och salvor och insprutade läkemedel.

Allergiska reaktioner uppträder som hösnuva, astma, mag-tarmbesvär, huvudvärk, nässelfeber och eksem.

De allergiska sjukdomarna blir allt vanligare. Detta beror delvis på att kännedomen om sjukdomarna ökat så att läkarna bättre kan ställa diagnoser, men också på att människorna utsätts för allt fler ämnen som kan verka som allergener. Någon tillförlitlig statistik finns inte över allergisjukdomarna i Sverige annat än i form av vissa begränsade delundersökningar. I USA beräknas 10–20 % av befolkningen vara allergisk, och motsvarande förhållande torde gälla i Sverige. En undersökning i Linköping har angivit att 15 % av befolkningen haft allergiska sjukdomar.

Av sjukstatistiken torde kunna dras den slutsatsen att uppemot 1,2 miljoner ersättningsberättigade sjukdagar förorsakas av allergier, kanske mer. Årligen förtidspensioneras omkring 1 500 personer på grund av allergiska sjukdomar som gör dem arbetsoförmögna. Av de undersökningar som gjorts, men också av den allt vanligare förekomsten av allergiska symtom, framgår att allt fler människor drabbas av allergier. Inte minst beror detta på att antalet allergier starkt ökar i yrkeslivet till följd av den allt vanligare användningen av kemiska ämnen. Allergierna är en allvarlig folksjukdom som får allt större grepp om befolkningen i det moderna samhället. Det är därför hög tid för samhället att gå till kamp mot denna folksjukdom på samma sätt som en gång skedde beträffande tuberkulosen. Liksom i fråga om tuberkulosen gäller det här en sjukdom som måste angripas över ett mycket brett område och där huvuddelen av arbetet måste inriktas på de miljöfaktorer som gör sjukdomen akut. Lyckas detta, kan allergikerna forma sitt liv på samma sätt som andra människor. De

förändringar av samhällsmiljön som erfordras är f. ö. av det slaget att de gagnar även dem som inte drabbas av allergiska reaktioner.

Således finns det stöd för att en allmän höjning av konditionen motverkar utbrott av allergier. En reglering av tobaksrökningen är en annan viktig faktor. Borttagandet av heltäckande mattor med deras damm- och smutsanhopningar är en tredje faktor som skulle vara av stor betydelse. En bättre kontroll och styrning av användningen av kemiska medel i yrkeslivet är av utomordentlig vikt därför att vi där alla hotas av allergiska reaktioner.

Omsorgen om de många människor som drabbas av allergier, de samhälls-ekonomiska vinsterna och medvetenheten om att vi alla kan drabbas av allergierna gör det nödvändigt att möta hotet från allergierna med en bred och allmän motoffensiv.

Forskningen om allergierna måste utökas och intensifieras. I dag finns endast ett fåtal forskare som arbetar med allergiproblemen. Här bör en omfattande utbyggnad ske.

Samhällsmiljön måste anpassas och utformas så att den medverkar till att nedbringa akuta utbrott av sjukdomen samtidigt som uppkomsten av nya allergier motverkas. Därför måste vi utforma flerfamiljshusen i bostadsområdena så att dessa kan användas även av allergiker. Den yttre miljön i form av växter, buskar och träd måste väljas så att den inte bidrar till uppkomsten av allergier. Risker av nya trädsorters betydelse för allergierna måste uppmärksammas. Så är det exempelvis risk för att ev. nya energiskogar genom sina bestånd av salixarter kommer att förvärra allergiproblemen. Samhällsplaneringen måste beakta allergikerna så att inte djurstallar läggs i anslutning till bostadsbebyggelse, skolor etc.

Heltäckande mattor är ett allvarligt hot för många allergiker. Inte minst angeläget är det att heltäckande mattor förbjuds i alla offentliga lokaler, riksdagshus, barndaghem, skolor etc. Ett sådant förbud skulle f. ö. underlätta städningsarbetet och höja den allmänna hygieniska standarden i dessa lokaler.

Växter i inomhusmiljön bör väljas så att det inte medverkar till ökade allergiska reaktioner.

Tobaksrökningen måste regleras så att icke-rökare inte behöver utsättas för tobaksrök, vilken har visat sig ofta medföra allergiska reaktioner.

De allergiska barnens situation bör särskilt beaktas, eftersom de ofta möts av oförstående reaktioner från sin omgivning, kamrater, vuxna, lärare m. fl. De bör få möjlighet till särskilda matsedlar i skolor och barnstugor. Deras behov av kuratorsinsatser bör beaktas.

Varudeklarationer på födoämnen bör bli effektivare. Omfattande insatser måste göras för att minska användningen av kemiska medel i yrkeslivet. Yrkesallergierna måste över huvud ges en ökad uppmärksamhet.

De allergisjuka måste hjälpas till ökade möjligheter till förebyggande hälsovård och förstärkt friskvård. De allergisjukas egen organisation måste erhålla förstärkta resurser för att fylla sin uppgift som folkrörelse men också

som stöd och hjälp åt allergisjuka i deras individuella hjälpbehov.

Informationen till allmänheten om allergierna måste öka och intensifieras så att vi alla blir medvetna om de problem som förorsakar sjukdomarna och kan förebygga deras utbrott.

Ett aktionsprogram mot allergierna skulle kunna inrymma bl. a. följande punkter:

- kraftigt utbyggd forskning
- översyn av sjukvårdsresurserna
- utbyggd friskvård
- översyn av byggnads- och planbestämmelser
- översyn av regler för utformning av offentliga lokaler
- utbildning av och information till personal i barnomsorg och skola
- djurhållning i bostäder
- utformning av offentliga kommunikationer
- yrkesallergierna
- reglering av tobaksrökningen
- förebyggande hälsovård till allergiker
- ökade resurser till allergisjukas organisation
- information till allmänheten

Denna uppräknig gör inte anspråk på att vara fullständig men visar ändå på vilket omfattande arbete som krävs för att forma ett aktionsprogram och hejda allergiernas utveckling. Därför är det nödvändigt att kartlägga allergisjukdomarna i samhället, vilka åtgärder som erfordras, former för en planmässig utbyggnad och de ekonomiska resurser som erfordras. Detta bör lämpligen ske i en parlamentarisk utredning. Det är angeläget att en sådan utredning arbetar snabbt och framlägger förslag till delösningar, i den mån sådana kan bli aktuella under arbetets fortgång. Riksdagen bör begära en sådan utredning hos regeringen.

Med anledning av vad som anförts i det föregående hemställer vi att riksdagen hos regeringen begär tillsättandet av en parlamentarisk utredning för framläggande av ett program mot allergisjukdomarna och förslag till åtgärder för att förbättra allergikernas situation i samhället.

Stockholm den 25 januari 1978

ÅKE WICTORSSON (s)

ANNA-GRETA LEIJON (s)

TYRA JOHANSSON (s)

TAGE JOHANSSON (s)